

Nr 250.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förstärkning av vissa väkanslag m. m., given Stockholms slott den 31 oktober 1952.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande statsrådet hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Hj. R. Nilson.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

På grund av den förändring av arbetsmarknadsläget, som inträtt i år, har det visat sig möjligt att utvidga den statliga vägbyggnadsverksamheten väsentligt utöver vad som beräknades i 1952 års statsverksproposition. I överensstämmelse med riksdagens uttalanden i ämnet har en sådan ökning i viss utsträckning redan genomförts. En ytterligare utvidgning av väginvesteringarna kan bli möjlig och önskvärd som ett led i åtgärderna för att förebygga arbetslöshet under den kommande vintern. Med hänsyn till det ökade medelsbehov, som sålunda uppkommit, föreslås i propositionen att å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår anvisas *dels* 156,5 miljoner kronor såsom förstärkning av vissa av de ordinarie väg- och brobyggnadsanslagen och *dels* 15,0 miljoner kronor såsom för-

stärkning av det huvudsakligen för sysselsättningspolitiska syften avsedda anslaget Vissa vägbyggnadsarbeten. Därjämte hemställes om bemyndigande att från de ordinarie väg- och brobyggnadsanslagen inom vissa gränser förskottera medel för att under budgetåret 1952/53 ytterligare öka verksamheten i den mån så befinnes påkallat av arbetsmarknadsskäl ävensom att i sådant syfte tillfälligt överflytta medel mellan nämnda anslag.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland i statsrådet å Stockholms slott den 31 oktober 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och finansdepartementen anför statsrådet Hjalmar Nilson.

I skrivelse den 25 september 1952 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om förstärkning av vissa väg- och brobyggnadsanslag samt av anslaget till Vägunderhållet genom anvisande av anslagsmedel å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

I fråga om väg- och brobyggnadsanslagen har styrelsen inledningsvis lämnat en redogörelse för utfallet av de statliga väginvesteringarna under budgetåret 1951/52. Dessa investeringar har tidigare reglerats genom en av Kungl. Maj:t fastställd ram för medelsförbrukningen samt genom kontroll av arbetskraftstillförseln till vägväsendet. För budgetåret 1951/52 gällde ursprungligen samma rambelopp som för budgetåret 1950/51, ehuru beloppet med hänsyn till inträdda löne- och prisstegringar nominellt höjdes till 135 milj. kronor. Då det visade sig att mera arbetskraft än beräknat kunde tillföras vägväsendet, medgav Kungl. Maj:t en utökning av medelsförbrukningsramen till 165 milj. kronor. Från och med innevarande

budgetår är medelsförbrukningsramen för ifrågavarande investeringar avskaffad.

För utfallet under budgetåret 1951/52 har lämnats följande redovisning.

Anslagsrubrik	Disponibla medel 1/7 1951	Medelsför- brukning 1951/52	Reserva- tion 30/6 1952	Brist 30/6 1952
1	2	3	4	5
Nyanläggning av bygdevägar.....	9·3	8·8	0·5	—
Nyanläggning av ödebygdevägar	5·9	5·9	—	—
Byggande av huvudvägar.....	18·2	29·3	—	11·1
Ombyggnad av bygdevägar och ödebygds- vägar	17·1	15·6	1·5	—
Förstärkning och förbättring av vägar	43·5	59·0	—	15·5
Stensättning av vägar (statliga arbeten)....	0·2	—	0·2	—
Vägbeläggningar	37·8	20·4	16·9	—
Byggande av broar.....	24·8	18·7	6·1	—
Byggande av bro vid Bergnäset.....	5·6	1·9	3·7	—
Byggande av bro vid Hjulsta.....	2·7	1·1	1·6	—
Byggande och förbättring av vissa för riks- försvaret betydelsefulla vägar och broar	3·9	1·1	2·8	—
Summa milj. kronor	168·5	161·8	33·3	26·6

Vid anslagsberäkningen i 1952 års statsverksproposition räknades för budgetåret 1951/52 med en sammanlagd medelsförbrukning av 125 milj. kronor för här ifrågavarande anslag, fränsett den ökning som kunde förändras av löne- och prisstegringar. Den verkliga medelsförbrukningen översteg emellertid detta beräknade belopp med i runt tal 36 milj. kronor.

Den investeringsökning, som sålunda genomfördes under förra budgetåret, hänförde sig huvudsakligen till anslagen Byggande av huvudvägar samt Förstärkning och förbättring av vägar. Dessa anslag överskreds med 11,1 resp. 15,5 milj. kronor. Överskridandena täcktes emellertid under budgetåret enligt riksdagens bemyndigande genom tillfällig överföring av medel från vissa andra vägbyggnadsanslag, som ej behövde fullt utnyttjas för sitt eget ändamål. Sedan 1952/53 års anslag nu blivit disponibla, har de lånade beloppen återförts.

Då enligt vad styrelsen kunnat bedöma ytterligare arbetskraft nu kan tillföras vägväsendet, räknar styrelsen med en fortsatt stegring av vägbyggnadsverksamheten under budgetåret 1952/53 och andra halvåret 1953, d. v. s. under den tid, vilken de av 1952 års riksdag anvisade vägbyggnadsanslagen i huvudsak avser.

Såsom stöd för planerna på en ytterligare ökning av vägbyggnaderna åberopar styrelsen bl. a. vissa uttalanden av statsutskottet i dess utlåtande över beräkningen av väganlagen i 1952 års statsverksproposition (utl. 1952: 6, s. 21). Med förmälan att utskottet under hand erhållit den upplysningen, att väg- och vattenbyggnadsverket räknade med att under budgetåret 1951/52 kunna uppnå en investeringsvolym som avsevärt översteg den i 1952 års

statsverksproposition förutsatta, framhölls i nämnda utlåtande att utskottet för sin del ej hade något att erinra mot att i ett dylikt läge — vare sig det inträffade under budgetåret 1951/52 eller det därpå följande — vederbörande medelsförbrukningsramar utökades i erforderlig mån samt att, om så skulle visa sig nödvändigt, frågan om anvisande av tilläggsstatsanslag fick upp- tagas till övervägande.

I anslutning till det anförda har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fram- lagt följande reviderade beräkning av medelsförbrukningen å de ordinarie anslagen för statliga väg- och brobyggnadsarbeten under budgetåret 1952/53.

Anslagsrubrik	Reserva- tion resp brist (—) 30/6 1952	Anvisade anslag 1952/53	Dispo- nibla medel 1/7 1952	Beräknad medels- förbruk- ning 1952/53	Beräknad reserva- tion 30/6 1953	Beräknad brist 30/6 1953
1	2	3	4	5	6	7
Nyanläggning av bygdevägar	0·5	14·0	14·5	16·1	—	1·6
Nyanläggning av ödebygdevägar ..	—	7·0	7·0	7·7	—	0·7
Byggande av huvudvägar	— 11·1	55·0	43·9	51·2	—	7·3
Ombyggnad av bygdevägar och öde- bygdevägar	1·5	28·6	30·0	27·8	2·2	—
Förstärkning och förbättring av vägar.....	— 15·5	47·0	31·5	¹⁾ 80·7	—	49·2
Stensättning av vägar (statliga ar- beten).....	0·2	—	0·2	0·2	—	—
Vägbeläggningar.....	16·9	27·0	43·9	34·4	9·5	—
Byggande av broar	6·1	36·0	42·1	32·3	9·8	—
Byggande av bro vid Bergnäset ..	3·7	4·0	7·7	5·0	2·7	—
Byggande av bro vid Hjulsta	1·6	2·0	3·6	2·0	1·6	—
Byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar.....	2·8	—	2·8	2·0	0·8	—
Summa milj. kronor	6·7	220·5	227·2	259·4	26·6	58·8

¹⁾ Medelsförbrukningen 2:a halvåret 1952 beräknas till 48,7 milj kronor.

Av de angivna beräkningarna framgår, påpekar styrelsen, att tillgängliga medel icke kommer att vara tillfyllest under den tid, för vilken de avsetts, nämligen i flertalet fall tiden fram till den 1 januari 1954. Det framgår även, att anslagen ej ens förslår fram till den 1 juli 1953, även om den åtgärd finge tillgripas, som användes våren 1952, nämligen att överföra medel mellan anslagen. I fråga om anslaget till Förstärkning och förbättring av vägar beräknas de tillgängliga medlen komma att vara förbrukade redan före utgången av kalenderåret 1952.

De disponibla medlen medger ej någon ytterligare utökning av arbets- volymen, om arbetsmarknadssituationen skulle göra det möjligt eller önsk- värt att så sker. Styrelsen hänvisar i detta sammanhang till vissa överlägg- ningar, som ägt rum inför chefen för socialdepartementet angående åtgärder för att förebygga arbetslöshet under vintern 1952/53.

Med hänsyn till det inträffade läget anser sig styrelsen böra äska medel

å tilläggsstat i sådan omfattning, att medel finnes disponibla för den ordinarie vägbyggnadsverksamheten intill utgången av år 1953, d. v. s. för den tidsperiod riksdagen tidigare beslutat om medelsanvisning. Härigenom skulle de för senare hälften av år 1953 avsedda medlen omedelbart bli disponibla, vilket skulle icke blott underlätta arbetenas planering m. m. på sätt 1952 års riksdag avsett vid behandlingen av väganlagen, utan även i viss omfattning göra det möjligt att igångsätta ytterligare arbeten under vintern 1952/53, därest så skulle visa sig önskvärt ur arbetsmarknadssynpunkt.

Beträffande anslaget till Förstärkning och förbättring av vägar framhåller styrelsen, att detta endast avser tiden intill utgången av budgetåret 1952/53 och att i detsamma därför måste inräknas en viss reserv utöver vad som väntas bli förbrukat under beräkningsperioden. Ytterligare medel anses därjämte böra finnas tillgängliga å detta anslag, om det ur arbetsmarknadssynpunkt skulle visa sig önskvärt att — på sätt förut angivits beträffande de egentliga vägbyggnadsanslagen — utöka verksamheten under vintern 1952/53.

Storleken av de anslagsbehov för väg- och brobyggnadsändamål, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser böra täckas genom anslag å tilläggsstat för innevarande budgetår, framgår av följande sammanställning.

Anslagsrubrik	Beräknad reservation resp. brist (—) 1/7 1953	Beräknad förbrukning 2:a halvåret 1953	Netto-behov	Äskas på tilläggsstat
Nyanläggning av bygdevägar	— 1·6	9·0	10·6	11·0
Nyanläggning av ödebygdevägar	— 0·7	5·0	5·7	6·0
Byggnad av huvudvägar	— 7·3	28·0	35·3	36·0
Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar	2·2	16·0	13·8	14·0
Förstärkning och förbättring av vägar	— 49·2	1) —	49·2	2) 65·0
Vägbeläggningar	9·5	25·0	15·5	15·5
Byggnad av broar	9·8	19·0	9·2	9·0
Summa milj. kronor	— 37·3	102·0	139·3	156·5

1) Anvisade medel avse endast budgetåret 1952/53.
 2) Viss reservation per den 30/6 1953 har här inräknats dels emedan anslaget icke är beräknat för kalenderår, dels för att medgiva eventuellt ökad verksamhet i arbetsmarknadsreglerande syfte.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i förenämnda skrivelse den 25 september 1952 därjämte hemställt om anvisande av ett tilläggsstatsanslag av 27 000 000 kronor till Vägunderhållet.

Över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning har utlåtande avgivits av *arbetsmarknadsstyrelsen*, som anfört bl. a. följande.

Arbetsstillfällena på andra områden än anläggningsverksamhet ha under 1952 icke längre stått till buds i samma rikliga omfattning som under 1951, vilket medförde att antalet i vägväsendet sysselsatta arbetare väsentligt kunde utökas. I juli 1951 sysselsattes omkring 13 500 arbetare i det statliga väg-

väsendet (inkl. underhållet), medan motsvarande antal i juli 1952 ökats till ca 16 000 (exkl. arbetare vid verkstäder, garage och förråd). Under återstoden av innevarande år förutses överskott på arbetskraft, vilket föranlett arbetsmarknadsstyrelsen att i särskild framställning till Kungl. Maj:t hemställa om anvisande av medel å tilläggsstat för budgetåret 1952/53 till Vissa vägbyggnadsarbeten. I det utomordentligt labila läge, i vilket arbetsmarknaden nu befinner sig, är det överhuvudtaget föga tillrädligt att göra förutsägelser ens för den närmaste framtiden. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förutsättning att investeringsverksamheten, såvitt beror på arbetsmarknaden, kan bli av samma omfattning under år 1953 som under 1952 synes emellertid utgöra en antaglig grund för beräkningen av anslagen.

Arbetsmarknadsstyrelsen vill emellertid framhålla, att den allmänna ökningen av vägbyggnadsverksamheten under 1952 till betydande del ägt rum under sommaren, varför under detta år alltjämt avsevärda säsongvariationer i arbetsstyrkan framtråda. — För arbetsmarknaden på detta område är det av största betydelse att planläggning på såväl kortare som längre sikt av arbetena på allt sätt beaktar säsongutjämningsproblemet. — Därest det i någon del av landet icke finns lämpliga vinterarbeten i gällande flerårsplaner, synes det kunna upptagas till prövning att i planerna injämkta ytterligare arbeten, vilka lämpa sig för utförande vintertid. Vägbyggnadsverksamheten som helhet skulle härigenom kunna utökas. — De starkaste säsongvariationerna visa de arbeten, vilka utföras på entreprenad. Detta förklaras till en del av att häri ingå en stor mängd beläggningsarbeten, vilka icke kunna utföras vintertid. För övriga arbeten torde emellertid även entreprenadarbeten i många fall lämpligen kunna utföras under vintern, om arbetet från början planlägges med sikte härpå.

Såsom tidigare nämnts har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen räknat med att de begärda tilläggsstatsanslagen för väginvesteringar skulle medgiva igångsättning av ytterligare arbeten under vintern 1952/53, därest så skulle visa sig önskvärt ur arbetsmarknadssynpunkt. Styrelsen har emellertid samtidigt framhållit, att möjligheten att utnyttja de vanliga vägbyggnadsanslagen i sådant syfte är beroende av huruvida lämplig arbetskraft kan ställas till förfogande och huruvida densamma kan disponeras för arbeten, som ingå i flerårsplanerna för perioden 1952—56. Om sysselsättningsbehovet anses böra tillgodoses med andra arbeten eller om det gäller sysselsättning av för anläggningsarbeten mindre lämplig arbetskraft, kan anslaget till Vissa vägbyggnadsarbeten komma i fråga. Enligt styrelsens mening bör det ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen att taga initiativet beträffande en eventuell förstärkning av detta anslag.

I skrivelse den 23 september 1952 har *arbetsmarknadsstyrelsen* hemställt om en sådan anslagsförstärkning.

Arbetsmarknadsstyrelsen framhåller, att det f. n. är synnerligen vanskligt att söka beräkna det sysselsättningsbehov, som kan föreligga under innevarande budgetår. Styrelsen har emellertid med hänsyn till det förändrade läge, som inträtt på arbetsmarknaden, funnit erforderligt att förberedelser vidtagas för att kunna sysselsätta omkring 3 000 man i vägarbeten under kommande vinter utöver det antal, som omfattas av de inom väg- och vattenbyggnadsverket upprättade arbetsprogrammen. Om man räknar med att den utökade verksamheten behöver pågå i 4 månader i genom-

snitt, kan kostnaderna härför uppskattningsvis beräknas till 35 milj. kronor. Som framhållits i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens skrivelse, kommer i första hand de normala vägbyggnadsanslagen att anlitas för en utvidgning av vägbyggnadsverksamheten i sysselsättningsssyfte. Tillvägagångssättet skulle därvid bli att arbeten, som upptagits i flerårsplanerna för tiden 1953—1956, i viss utsträckning påbörjas redan under vintern 1952—53.

Med hänsyn till arbetenas geografiska belägenhet i förhållande till den ledigställda arbetskraften samt varierande lämplighet att bedrivas i sysselsättningsssyfte, särskilt vintertid, måste man räkna med att i rätt stor utsträckning taga i anspråk arbeten utanför flerårsplanerna. Att beräkna i vilken utsträckning detta kan bli nödvändigt är i nuvarande läge synnerligen vanskligt. Om emellertid uppskattningsvis 10 milj. kronor för här ifrågakarande syfte kan tagas av de normala vägbyggnadsanslagen skulle (35 — 10) 25 milj. kronor erfordras av anslaget till Vissa vägbyggnadsarbeten. Å detta anslag finnes f. n. ca 9,8 milj. kronor, som icke disponerats genom av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fattade beslut. Det ytterligare medelsbehovet å anslaget skulle sålunda utgöra i runt tal 15 milj. kronor. Styrelsen hemställer, att detta belopp måtte anvisas å tilläggsstat för budgetåret 1952/53.

Arbetsmarknadsstyrelsen hemställer därjämte att ifrågakarande anslag må, i den mån så med hänsyn till arbetsmarknadsläget prövas erforderligt, användas till ett förstärkt underhåll samt till bidrag till sådana enskilda och kommunala vägföretag, vilka enligt normala grunder äro berättigade till sådant bidrag.

Föredraganden.

1952 års riksdag har i princip godkänt en omläggning av medelsberäkningen för de ordinarie anslagen till statliga väg- och brobyggnadsarbeten med undantag av anslaget till Förstärkning och förbättring av vägar till att avse kalenderår i stället för budgetår. För genomförande av denna reform har ifrågakarande anslag i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med belopp, som avsetts skola motsvara ett och ett halvt års medelsförbrukning, d. v. s. de beräknade utgifterna under tiden 1 juli 1952—31 december 1953. Anslaget till Förstärkning och förbättring av vägar samt de båda anslagen till brobyggnader vid Bergnäset och Hjulsta avser däremot endast budgetåret 1952/53.

Förutsättningarna för den beräkning av väganlagen i 1952 års statsverksproposition, som låg till grund för riksdagens beslut, har emellertid nu i väsentlig mån ändrats. En förändring i arbetsmarknadsläget har inträtt i år som gjort det möjligt att öka vägbyggnadsverksamheten vida utöver vad som kunde förutses, då statsverkspropositionen utarbetades. De tidigare svårigheterna att tillgodose vägväsendets arbetskraftsbehov har successivt avlagit och i viss utsträckning har vägarbetena t. o. m. börjat att ånyo få betydelse såsom sysselsättningsobjekt för friställd arbetskraft.

Såsom framgår av det i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning åberopade, av 1952 års riksdag godkända uttalandet av statsutskottet har riksdagen ställt sig positiv till tanken att omedelbart utnyttja de möjligheter att öka väginvesteringarna, som det förändrade arbetsmarknadsläget kunde erbjuda, samt till att bevilja härför erforderliga anslag på tilläggsstat. Den begränsning av väg- och brobyggnadsanslagen, som jag förordade i 1952 års statsverksproposition, var betingad av de prognoser rörande möjligheterna att tillföra vägväsendet ytterligare arbetskraft, som förelåg när statsverkspropositionen utarbetades. Då arbetsmarknadsmässiga förutsättningar nu visat sig föreligga att redan i år bringa vägbyggnadsverksamhetens omfattning i ett bättre förhållande till de föreliggande behoven, har jag i likhet med riksdagen ansett en sådan ökning böra genomföras, även om detta skulle komma att kräva anslagsförstärkning på tilläggsstat.

Medelsförbrukningen på de ordinarie anslagen för statliga väg- och brobyggnadsarbeten beräknades i 1952 års statsverksproposition till högst 140 milj. kronor för år 1952 och till högst 170 milj. kronor för 1953. Såvitt framgår av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning beräknar styrelsen nu att denna medelsförbrukning i stället kommer att uppgå till 245 å 250 milj. kronor för vardera året. Anslaget till Förstärkning och förbättring av vägar, på vilket redan vid ingången av budgetåret 1952/53 fanns en över vissa andra anslag balanserad brist av 15,5 milj. kronor, är numera helt förbrukat och behovet av ytterligare medel för ifrågavarande ändamål har tills vidare fått tillgodoses genom att anslagen till Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar samt till Byggande av huvudvägar i ökad utsträckning tages i anspråk för dylika förbättringsarbeten. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i anslutning till den i det föregående redovisade beräkningen av medelsförbrukningen under innevarande budgetår under hand lämnat följande uppgifter om den beräknade ställningen på vissa av anslagen per den 1 mars 1953, d. v. s. vid den tidpunkt då ytterligare anslagsmedel skulle kunna tänkas bli anvisade, därest frågan om tilläggsanslag uppsköttes till 1953 års riksdag.

	Behållning Milj. kr.	Brist Milj. kr.
Nyanläggning av bygdevägar	1,1	—
Nyanläggning av ödebygdevägar	0,1	—
Byggande av huvudvägar	6,3	—
Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar ...	8,7	—
Förstärkning och förbättring av vägar	—	30,7
Vägbeläggningar	14,7	—
Byggande av broar	19,9	—

Av dessa uppgifter framgår, att ett uppskov till nästa år med anvisande av ytterligare anslagsmedel kommer att medföra, att den nu möjliggjorda ökningen av väg- och brobyggnadsverksamheten åtminstone temporärt

måste avstanna och att en del av vägväsendets arbetskraft måste friställas under en tidsperiod, då möjligheterna att finna andra arbetstillfällen kan väntas bli förhållandevis begränsade. Med hänsyn härtill är det enligt min mening ofrånkomligt att förslag om tilläggsstatsanslag framlägges för riksdagen redan vid dess höstsession i år. Härvid synes medel för den ordinarie väg- och brobyggnadsverksamheten nu i ett sammanhang böra beräknas i sådan utsträckning, att medelsbehovet täckes fram till den 1 juli 1953 i fråga om anslaget till Förstärkning och förbättring av vägar och till den 1 januari 1954 beträffande övriga ifrågakommande anslag. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har grundat sin anslagsberäkning på den förutsättningen att verksamheten under 1953 skall få i stort sett samma ekonomiska omslutning som väntas komma att uppnås under 1952, d. v. s. 245 å 250 milj. kronor. De begärda anslagsbeloppen, 11 milj. kronor till Nyanläggning av bygdevägar, 6 milj. kronor till Nyanläggning av ödebygdsvägar, 36 milj. kronor till Byggande av huvudvägar, 14 milj. kronor till Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar, 65 milj. kronor till Förstärkning och förbättring av vägar, 15,5 milj. kronor till Vägbeläggningar och 9 milj. kronor till Byggande av broar, innefattar inga reserver i förhållande till den beräknade medelsförbrukningen annat än i fråga om anslaget till Förstärkning och förbättring av vägar, för vilket beräknats en marginal av 15,8 milj. kronor. Behovet av denna reserv sammanhänger främst därmed, att ifrågavarande anslag fortfarande beräknas för budgetår och alltså inte ger möjlighet att, såsom fallet är beträffande de för kalenderår beräknade anslagen, vid behov täcka icke förutsedda utgiftsökningar under budgetåret genom anlitanande av sådana för det närmast följande halvåret avsedda medel, vilka vid kalenderårsberäkningen står till förfogande redan före budgetårsskiftet. Även bortsett från det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anmälda behovet av medel för igångsättande av extraordinära arbeten i sysselsättningssyfte torde det av praktiska skäl vara nödvändigt att ha tillgång till en viss anslagsreserv med hänsyn till svårigheterna att på förhand exakt beräkna kostnaderna för den normala verksamheten vid de olika vägförvaltningarna och att mot slutet av budgetåret snabbt omfördela anvisade medel mellan länen med hänsyn till inträffade avvikelser från den beräknade medelsförbrukningen.

Den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen sålunda framlagda anslagsberäkningen har inte givit mig anledning till erinran. Jag tillstyrker också arbetsmarknadsstyrelsens förslag om anvisande av 15 milj. kronor på tilläggsstat till Vissa vägbyggnadsarbeten ävensom den av styrelsen förordade utvidgningen av användningsområdet för detta anslag. Däremot anser jag, att den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anmälda frågan om anvisande av tilläggsstatsanslag till Vägunderhållet inte behöver föranleda något förslag förrän till 1953 års riksdag. Jag torde framdeles få återkomma till denna fråga.

Med den av mig tillstyrkta anslagsförstärkningen skulle den ordinarie

väg- och brobyggnadsverksamheten under nästa år kunna få en omslutning, som t. o. m. överstiger motsvarande årsbelopp i den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagda femårsplan, som redovisats i 1952 års statsverksproposition och som jag ansett böra uppställas som ett mål. Med hänsyn bl. a. härtill förutsätter jag, att denna verksamhet i fortsättningen skall planeras och bedrivas på sådant sätt, att den kan hållas inom den av statsmakterna godkända anslagsberäkningen. Jag förutsätter även, att en begränsning av medelsförbrukningen till en nivå, som ligger under anslagsramen, skall få genomföras för den händelse nya förändringar i konjunktur- och arbetsmarknadsläget skulle nödvändiggöra en minskning av väginvesteringarna.

Den påfyllnad av anslagsmedel, som jag i det föregående tillstyrkt, innefattar inte några särskilda medel för att igångsätta direkta sysselsättningsarbeten inom vägväsendet i större omfattning än vad som kan ske inom ramen för de föreslagna förstärkta anslagen inklusive anslaget till Vissa vägbyggnadsarbeten. Med hänsyn dels till att utvecklingen på arbetsmarknaden kan göra det möjligt och önskvärt att sysselsätta ytterligare arbetskraft inom vägväsendet och dels till önskvärdheten av att en dylik sysselsättningsökning i så fall på smidigaste sätt inordnas i och kommer att tillgodose den ur angelägenhets-, planläggnings- och andra synpunkter »normala» verksamheten för vägväsendets upprustning, vill jag emellertid förorda, att Kungl. Maj:t utverkar vissa befogenheter, varigenom vid behov en sådan ytterligare utvidgning av sysselsättningen kan åstadkommas och hållas inom ramen för vägarbetenas reguljära organisation och existerande planering. Efter den decentralisering som genomförts för väg- och brobyggnadsverksamheten äger vägförvaltningarna att i stort sett utan annan begränsning än den som följer av storleken av disponibla anslagsmedel och arbetskraftsresurser självständigt igångsätta och bedriva i gällande flerårsplaner upptagna arbeten. Enligt min mening bör även vid en eventuell extra utvidgning av verksamheten vägförvaltningarna på samma sätt handha och ansvara för denna, så att i främsta rummet de i flerårsplanerna upptagna och därmed angelägenhetsprövade arbetena kommer till utförande och så att i görligaste mån planeringsarbetet kan samordnas, effektivitets- och säsongfördelningssynpunkter beaktas och eljest svårfrånkomlig fördyring och snedvridning av den samlade verksamheten undvikas. Genom den kalenderårsberäkning av flertalet av väg- och brobyggnadsanslagen, som numera genomförts och som innebär, att anslagsmedlen för ett kalenderår blir tillgängliga ett halvår före medelsförbrukningsårets början, kan också vid behov en smidig sådan utvidgning av den i ordinarie former bedrivna verksamheten genomföras och förskottsvis finansieras med tillgängliga anslagsmedel, därest Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens medgivande härtill. Det nu rådande läget på arbetsmarknaden synes mig motivera, att detta nu sker. Jag får därför föreslå, att Kungl. Maj:t av riksdagen utverkar befogenhet att vid behov bemyn-

diga vägförvaltningarna att för igångsättande av arbeten av här ifrågasättande slag under tiden fram till nästa budgetårsskifte i förväg taga i anspråk erforderliga belopp av de medel på de kalenderårsberäknade väg- och brobyggnadsanslagen, som är avsedda för den ordinarie verksamheten under det därpå följande halvåret, d. v. s. andra halvåret 1953. Jag förutsätter därvid, att den genom ett sådant bemyndigande uppkommande medelsbristen för den ordinarie verksamheten under nämnda halvår provisoriskt får täckas från de nya anslag, som blir tillgängliga den 1 juli 1953, samt slutligt regleras påföljande år genom proposition till riksdagen om tilläggsstatsanslag. Anslaget till Vissa vägbyggnadsarbeten bör vid tillämpning av detta system komma till användning i första hand för att finansiera sådana arbeten inom vägväsendet, som kan behöva igångsättas vid sidan av de i flerårsplanerna upptagna väg- och brobyggnadsföretagen.

Jag anser det därjämte önskvärt att Kungl. Maj:t för innevarande budgetår inhämtar bemyndigande att på liknande sätt som gällde under förra budgetåret tillfälligt överflytta medel mellan de olika väg- och brobyggnadsanslagen, i den mån detta visar sig påkallat av arbetsmarknadsskäl. Behovet av detta bemyndigande sammanhänger främst därmed, att anslaget till Förstärkning och förbättring av vägar fortfarande beräknas för budgetår och alltså inte ger samma möjlighet som de för kalenderår beräknade anslagen att förskottera medel för en utvidgning av verksamheten.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

I. att å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1952/53 under sjätte huvudtiteln anvisa följande reservationsanslag, att avräknas mot automobilskattemedlen, nämligen

- a) till *Nyanläggning av byggdevägar* 11 000 000 kronor,
- b) till *Nyanläggning av ödebygdevägar* 6 000 000 kronor,
- c) till *Byggande av huvudvägar* 36 000 000 kronor,
- d) till *Ombyggnad av byggdevägar och ödebygdevägar* 14 000 000 kronor,
- e) till *Förstärkning och förbättring av vägar* 65 000 000 kronor,
- f) till *Vägbeläggningar* 15 500 000 kronor,
- g) till *Byggande av broar* 9 000 000 kronor,
- h) till *Vissa vägbyggnadsarbeten* 15 000 000 kronor;

II. att godkänna det av mig i det föregående föreslagna förfarings sättet för finansiering av en eventuellt erforderlig ytterligare utvidgning av väg- och brobyggnadsverksamheten under budgetåret 1952/53;

III. att bemyndiga Kungl. Maj:t att, i den mån så visar sig erforderligt av arbetsmarknadsskäl, tillfälligt under budget-

året 1952/53 överföra medel mellan reservationsanslagen till Nyanläggning av bygdevägar, Nyanläggning av ödebygdsvägar, Byggande av huvudvägar, Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar, Förstärkning och förbättring av vägar, Vägbeläggningar samt Byggande av broar.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställda förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gösta Kahm.